

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ETAP 1: AKTYWACJA (działania w klasie i środowisku cyfrowym)

Cel: wzbudzenie zaciekawienia, aktywizacja posiadanej wiedzy, wyzwalanie emocji.

1. Przedstawienie uczniom i uczennicom pojęcia „krajobrazu kulturowego”.
2. Wyjaśnienie, na czym polega deszyfrowanie „krajobrazu kulturowego” podkreślenie rangi „ważnego patrzenia”, uruchamiania skojarzeń i poszukiwania nowych informacji pogłębiających konteksty i poszerzających wiedzę.
3. Omówienie strategii kształcenia wyprzedzającego. (wyjaśnienie jak będziemy pracować, w jaki sposób i w jakim celu).

Sprawdzenie wiedzy bazowej uczniów.

Co już wiemy?

Uwagi do realizacji :

Zamiast fotografii można wykorzystać tablicę multimedialną lub rzutnik – prezentacja wieloformatowa jest lepsza dla percepcji i dostrzegania detali.

Ważne, aby chcąc uruchomić skojarzenia, wiedzę i pamięć uczennic i uczniów, w pierwszym kroku pracy z **Załącznikiem 2.** pokazać tylko zdjęcie, ukrywając opis fotografii (METRYCZKĘ) oraz informacje na temat kornetu. Podanie tych informacji powinno być kolejnym krokiem interpretacji fotografii – spełniać rolę podsumowania i uzupełnienia wiedzy po procesie aktywacji młodzieży.

Wprowadzenie do tematu w oparciu o dostępne materiały źródłowe, opracowania analogowe jak i cyfrowe oraz przygotowane materiały.

1. Nauczyciel/nauczycielka prezentuje uczniom i uczennicom fotografię, na której widać tył ozdobnego nakrycia głowy i fragment osoby stojącej tyłem (**Załącznik 1.**). Prosi, aby młodzież przyjrzała się fotografii, następnie zadaje pytania, które mają usprawnić proces interpretacji obiektu:
  - ✓ *CO widzicie na fotografii?*
  - ✓ *KTO mógł nosić takie nakrycie głowy?*
  - ✓ *Czy jest to przedmiot współczesny czy dawny?*
  - ✓ *Jakimi przymiotnikami określicie to nakrycie głowy?*
  - ✓ *Jaki charakter może mieć ten fragment stroju, z czym się wiąże?*
2. Po rozmowie, dopełniając informacje, nauczyciel/nauczycielka prezentuje kolejną fotografię ukazującą Bambrki ubrane w stroje ludowe, z tradycyjnym odświętnym nakryciem głowy – kornetem (**Załącznik 2.**), następnie zadaje kolejne pytania:
  - ✓ *Co przedstawia fotografia? Opiszcie jak najdokładniej wygląd, postawę, strój i atrybuty przedstawionych postaci.*
  - ✓ *Kim mogą być te kobiety/dziewczyny? Co na to wskazuje?*
3. Nauczyciel/nauczycielka podaje informacje z metryczki fotografii. Prosi o wnioski i informuje uczennice i uczniów, że poznanie fenomenu Bambrów poznańskich będzie przedmiotem ich działań.

Cel modułu:

Wskazówka do realizacji

Istotą modułu jest zrozumienie „polonizacyjnego cudu” jakim było zasymilowanie napływowych rolników z Bambergu. Cel nadrzędny to rozpoznanie tradycji, pamiątek, elementów kultury i obyczajowości Bambrów w krajobrazie kulturowym Poznania, a także utrwalenie w świadomości młodzieży tych tradycji, poprzez ich poznanie,

1. Poznanie i opisanie kultury Bambrów, oraz szczególnego zjawiska jakim było zasymilowanie napływowej ludności niemieckiej z poznaniakami.
2. Zrozumienie procesu asymilacji społeczeństw wielokulturowych i wielonarodowościowych oraz fenomenu ich współistnienia (na przykładzie asymilacji poznańskich Bambrów).
3. Zgromadzenie (podczas rzeczywistych i wirtualnych wycieczek i poszukiwań czytelniczych), opracowanie i opisanie informacji na temat osadników z Bambergu i śladów ich kultury obecnej w Poznaniu (widocznej,

<p>opisanie i opracowanie oraz upowszechnienie w środowisku internetowym.</p>	<p>m.in. w budynkach, strojach, obyczajach, języku, potrawach).</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Wizyta w Muzeum Bamberów Poznańskich. Zgromadzenie informacji i przeprowadzenie wywiadów z pracownikami lub członkami Towarzystwa Bamberów Poznańskich. 5. Poszerzenie umiejętności pracy z tekstem źródłowym, opisem zdjęcia (traktowanego jako źródło historyczne) i artykułem prasowym. 6. Usprawnienie procesu wyszukiwania, selekcjonowania, opracowania i upubliczniania, w dedykowanym projektowi środowisku, materiałów źródłowych.
<p>ETAP 2: PRZETWARZANIE (środowisko cyfrowe)</p>	
<p><i>Cel: analiza, synteza, przetwarzanie informacji i nadawanie im nowej formy.</i></p> <p>Wskazówki do poszukiwania informacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - należy upowszechnić sięganie do legalnych źródeł Załącznik 3. - warto przypomnieć uczniom zasady udanego wywiadu z zachowaniem praw autorskich Załącznik 4. <p>Sugestia rozwiązania zadania – Załącznik 6.A.</p> <p>WARTO WIEDZIEĆ! Ważne informacje do wykorzystania podczas przygotowania lekcji przez nauczyciela/nauczycielkę Załącznik 9.</p> <p>Informacje na temat zmiany znaczenia słowa w m.in.: „Bamber - prostak, nadzior czy fragment historii Poznania?”, TVN24 Poznań: https://tvn24.pl/poznan/bamber-prostak-nadzior-czy-fragment-historii-poznania-ra345849-3440856 [dostęp: 05.01.2023].</p>	<p><i>Wasze zadanie polega na odnalezieniu i opisaniu śladów kultury bamberskiej we współczesnym Poznaniu. Wykorzystując efekt własnych poszukiwań oraz wskazane w bibliografii źródła (Załącznik 5.): analogowe (poradniki, przewodniki, książki i artykuły popularnonaukowe) i internetowe, opracujcie pozyskane informacje w wybranej formie (e-portfolio, mapa mentalna, prezentacja multimedialna). Wypełnijcie załączone do zadań karty. Wypracowane materiały umieście w dedykowanym projektowi środowisku internetowym. Pamiętajcie, aby korzystać z legalnych źródeł.</i></p> <p>ZADANIA DLA GRUP</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Dlaczego Bambrzy w Poznaniu? <ol style="list-style-type: none"> 1. Prześledźcie informacje o napływie Bamberów do Poznania. Możecie to zrobić w ciekawszej interaktywnej wersji „podlinkowując” kolejne opisy. To zadanie trudniejsze, sami wybierzcie formę. 2. Przygotujcie hipotetyczną wizualizację drogi, jaką przebyli osadnicy. Ustalcie jaki był środek transportu i ile trwała podróż. Podajcie informacje, ile osób/rodzin przybyło; kiedy i gdzie się osiedlali (wymieńcie kolejne wsie podpoznańskie, w których zamieszkali; zwizualizujcie te miejsca na mapie z odpowiednim opisem/legendą)-wykorzystajcie Załącznik 6. Podajcie jaki był konieczny warunek, który musieli spełniać przybysze oraz czym rajcy poznańscy uatrakcyjnili swą propozycję/ co zaoferowali zaproszonym osadnikom. Ustalcie, dlaczego poznańska propozycja była interesująca dla rolników z okolic Bambergu. 3. Przygotujcie wirtualny katalog zachowanych zabudowań bamberskich. Znajdziecie o nich informacje (możecie wykorzystać Załącznik 7.). Zorganizujcie wycieczkę ich szlakiem. Jej efektem powinna być bogata dokumentacja fotograficzna i/lub filmowa. Opiszcie przykłady tej architektury wykorzystując „Kartę opisu zabytku” (Załącznik 8.) 4. Kogo dziś nazywamy Bambrem? Wyjaśnijcie dawne

Wskazówka do realizacji:

Muzeum Bambrów Poznańskich prowadzone jest przez Towarzystwo Bambrów Poznańskich; jego członkinie i członkowie chętnie opowiadają o swoich korzeniach. Rozmowa (wywiad lub wideo wywiad) będzie dla młodzieży niezastąpionym źródłem pozyskania informacji, także takich, do których trudno dotrzeć w źródłach oficjalnych, bo okraszonych, np. rodzinną anegdotą. Warto zachęcić uczennice i uczniów do wykorzystania takiej możliwości. **WAŻNE!**

Ze względu na nietypowe godziny otwarcia MBP, na spotkanie należy się wcześniej mówić.

Wskazówki do realizacji:

Jeżeli wycieczka nie byłaby możliwa i praca opierałaby się na źródłach multimedialnych, warto najpierw pokazać zdjęcie pomnika (**Załącznik 11. A.**); później zdjęcie tablicy informacyjnej, która znajduje się z tyłu pomnika (**Załącznik 11. B.**) a na końcu METRYCZKĘ dzieła (**Załącznik 11. C.**). Dla lepszej aktywacji należy poprosić młodzież o wypełnienie METRYCZKI informacjami.

i współczesne znaczenie słowa. Przedstawcie sławnych Polaków z bamberskimi korzeniami.

II. Bambrzy – obcy i swoi?.

1. Zbierzcie i opracujcie informacje o wyznaniu, obyczajach, kulturze rolnej, języku, zwyczajach, strojach Bambrów.
2. Zorganizujcie wycieczkę do Muzeum Bambrów Poznańskich. Przygotujcie **folder** lub **ulotkę reklamową** zapraszającą do zwiedzenia tego obiektu. Przeprowadźcie wywiad (lub wideo wywiad) z członkiem/członkinią Towarzystwa Bambrów Poznańskich (przygotujcie starannie pytania!). Jeśli uzyskacie zgodę rozmówcy, fragmenty wywiadu możecie włączyć do swojego opracowania multimedialnego. **WAŻNE!** Musicie od rozmówcy uzyskać zgodę na nagranie i publikację oraz umożliwić autoryzację. Zasady udanego wywiadu – **Załącznik 4.**
3. Dowiedzcie się, jak przebiegał proces polonizacji Bambrów, co na niego wpłynęło i jak zachowywali się potomkowie osadników w trudnych sytuacjach historycznych, kiedy musieli opowiedzieć się za polskością lub niemieckością (np. zabór pruski, powstanie wielkopolskie, wojny).
4. Wykorzystując pozyskaną wiedzę, przygotujcie w dowolnej formie, którą upowszechnicie w sieci, prezentację dla koleżanek i kolegów pt. „Bambrzy – obcy i swoi? Jak poznańscy Bambrzy, zachowując swoją kulturę i odrębność, zostali Polakami”.

III. Dlaczego zwykła dziewczyna ma pomnik eksponowany na poznańskim Starym Rynku?

1. Zorganizujcie wycieczkę na Stary Rynek w Poznaniu. Znajdźcie pomnik Bamberki – opiszcie go wykorzystując „Kartę opisu pomnika” (**Załącznik 10.**).
2. Zgromadźcie, sięgając do źródeł naukowych analogowych lub opracowań w Internecie, jak najwięcej informacji na temat tego obiektu i przygotujcie odpowiedzi na poniższe pytania:
  - ✓ *Kim była dziewczyna, która pozowała do pomnika?*
  - ✓ *Czy pomnik ją upamiętnia? Jeśli tak, to w jaki sposób?*
  - ✓ *Jaką funkcję pełnił ten pomnik, po co został zamówiony? (wskazówka: sięgnijcie do informacji o fundatorze i pierwotnym miejscu eksponowania pomnika).*
  - ✓ *Dlaczego pomnik Bamberki zmieniał lokalizację? Podajcie daty i miejsca kolejnych ekspozycji. Znajdźcie fotografie tych różnych lokalizacji.*
3. Szczególnie starannie opiszcie strój dziewczyny z pomnika. Porównajcie go ze strojem bamberskim i zdecydуйте czy dziewczyna z pomnika ubrana jest w strój bamberski? Sięgając do materiałów źródłowych, zilustrujcie

<p>Informacje na temat stroju szamotulskiego i bamberskiego – Załącznik 12.</p> <p>Przykład rozwiązania zadania – uzupełniona mapa – Załącznik 14.</p>	<p>fotograficznie lub graficznie taki strój, opiszcie jego elementy oraz porównajcie go ze strojem szamotulskim, popularnym wśród poznańskich rolników. Wykorzystajcie Załącznik 12. A - B.</p> <p>4. Pomnik Bamberki współcześnie usytuowany jest obok restauracji „Bamberka” – zaznaczcie na mapie jego współczesną lokalizację (Załącznik 13.). Sprawdźcie jakie potrawy bamberskie na stałe weszły do jadłospisu poznaniaków. Przygotujcie bamberskie menu. Zorganizujcie konkurs na najsmaczniejsze „pyry z gzikiem” lub „bambrozok” – więcej informacji: https://smakipowiatupoznanskiego.pl/recipes/bambrozok/ [dostęp: 10.12.2022]. Zapiszcie oryginalny przepis i skonfrontujcie go z realizacją tej (lub podobnej) potrawy w waszych domach. Zorganizujcie konkurs na najładniejszą fotografię tej regionalnej potrawy. Zainspirujcie się przykładową realizacją tego dania w restauracji „Bamberka”: https://www.facebook.com/watch/?v=1132064957738727 [dostęp: 10.12.2022].</p>
<p><i>Uczniowie mogą utrwalać zebrane informacje w różnorodnej formie.</i></p>	<p>Uczniowie i uczennice, na podstawie wcześniej przygotowanych przez nauczyciela/nauczycielkę materiałów dydaktycznych i zasobów własnych, tworzą tzw. cyfrowe nośniki wiedzy. Na tym etapie pracują indywidualnie lub w zespołach. W trakcie konsultacji z nauczycielem/nauczycielką: porządkują, kategoryzują treści, weryfikują pod kątem postawionych wcześniej pytań. Treści poddawane są twórczemu przetworzeniu. Prowadząca/prowadzący zajęcia czuwa nad jakością merytoryczną, graficzną i polonistyczną przygotowywanych materiałów.</p>
<p>ETAP 3: SYSTEMATYZACJA (zajęcia w klasie)</p>	
<p><i>Cel: uporządkowanie wiedzy (strukturyzacja, powiązania)</i></p> <p>Warto zwrócić uwagę uczniom i uczniów na istotne i nowe informacje, których się dowiedzieli i utrwalić je poprzez wykorzystanie mechanizmów pamięci wizualnej i semantyczne skojarzenia. Dobrze sprawdza się mapa mentalna.</p> <p>Kontekst poetycki można wykorzystać dwójako:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podsumować informacje na temat poznańskich Bambrów. 2. Przywołać postać poetki związanej z Poznaniem. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekapitulacja: podsumowanie w formie rozmowy sterowanej informacji o poznańskich Bambrach. Można wykorzystać zapis w postaci mapy mentalnej na tablicy wirtualnej. 2. Prezentacja zadań przez grupy: Uczniowie i uczennice prezentują przygotowany materiał w klasie oraz publikują go w dedykowanym środowisku cyfrowym. 3. Uzupełnienie: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Próba odpowiedzi na pytanie: Czy określenie „cud polonizacyjny” w przypadku poznańskich Bambrów jest trafne? – rozmowa sterowana mająca na celu podsumowanie wiedzy uczennic i uczniów. ✓ Praca z tekstem poetyckim: zaprezentowanie wiersza Kazimierza Iłłakowiczówny pt. <i>Pozdrawiam moje miasto</i> (Załącznik 15.).

	<p><u>Pytania do wiersza:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sięgając do różnych źródeł, zdecyduj, gdzie mógł znajdować się pomnik Bamberki w czasie, kiedy poetka pisała wiersz. 2. Opowiedz, jaki stosunek do przywołanej w wierszu rzeźby ma Kazimiera Iłłakowiczówna; zaznacz i zinterpretuj fragmenty tekstu, które na to wskazują. 3. Wykorzystując, zgromadzone podczas pracy nad projektem źródła, ustal, w którym roku rzeźba Bamberki powróciła na Stary Rynek.
ETAP 4: EWALUACJA (zajęcia)	
<p>Uwagi do realizacji:</p> <p>Ważne aby uczennice i uczniowie zdali sobie sprawę z tego, ile zaszyfrowanych wiadomości skrywa krajobraz kulturowy, który ich otacza i ile pracy muszą włożyć, aby go rozpoznać.</p> <p>To zrozumienie powinno wywołać refleksję dotyczącą sposobu pozyskiwania wiedzy i opracowywania materiałów.</p> <p>Istotne, aby autorefleksja po wykonaniu zadania, związana, np. ze zbytnimi uproszczeniami interpretacyjnymi lub z niestarannością przestrzegania praw autorskich, prowadziła do zmiany złych nawyków u młodzieży.</p> <p>Ważne także, aby uczennice i uczniowie mieli możliwość samodzielnego zadecydowania o wyborze stopnia trudności podejmowanych zadań. Taka suwerenna decyzja przeważnie skutkuje większym zaangażowaniem i daje większą satysfakcję.</p>	<p>1. Informacja zwrotna uczniów:</p> <p>Odpowiedzi na pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Czego się dowiedziałem? ✓ Co mnie zaskoczyło w pracy nad tym tematem? ✓ Co zapamiętam? ✓ Co zrobiłbym inaczej i dlaczego? <p>2. Informacja zwrotna nauczyciela</p> <p>Nauczyciel/nauczycielka dziękuje uczennicom i uczniom za zaangażowanie; omawia mocne i słabe strony realizowanych zadań; wskazuje obszary, w których uczniowie osiągnęli najlepsze rezultaty i te, nad którymi powinni pracować. W sposób opisowy odnosi się do ustalonych kryteriów zaliczenia zadania. Wskazuje obszary, w których uczniowie powinni pracować nad dalszym rozwojem swoich kompetencji. Podkreśla duże znaczenie systematyczności, i gotowości na zmiany postaw i przyzwyczajzeń w pracy badawczej.</p>